

עניינים תוכן

2	עקרונות הגישה הנרטיבית בעבודה קלינית עם אנשים זקנים.....
2	מבוא
3	תיאור המרואיין
4	ניתוח אינטגרטיבי'.....
4	משמעות החיים בזקנה
5	זהות עצמית בזקנה
6	בעיות בריאותיות בזקנה
7	סיכום
8	סיכום
8	התבוננות רפלקטיבית
9	ביבליוגרפיה
10	נספחים
10	תמלול הראיון

עקרונות הגישה הנרטיבית בעבודה קלינית עם אנשים זקנים

מבוא

הכלי הטיפול בו אשתמש במהלך עבודה זו הוא הטיפול הנרטיבי. מאחורי הטיפול הנרטיבי עומדת התפיסה אשר טוענת כי תהליך טיפולי שבו בונים את הנרטיב של חיי המטופל ומספרים אותם מחדש. כלומר, אין מדובר בזיהוי דפוסים קיימים אלא ביצירת הדפוסים מחדש על ידי סיפור החיים. הסיפור של האדם למעשה מאיר את הבחירות ואת ההחלטות שהאדם קיבל במהלך חייו ומציג אותם מזוויות חדשה. על ידי הסיפור מחדש ניתן לעצב את התפיסה שיש לאדם על חייו תוך שימוש בנקודות מבט אחרות(וויט ואפסטון, 1999). אם כן מהות הטיפול הינה כתיבה מחדשה של סיפור החיים כאשר ניתן לכתוב מחדש את סיפור החיים כדי שהמטופל יוכל לקבל זוויות אחרות אשר יבחנו את הדרך שבה הוא רואה את החיים שלו.

לגישה הנרטיבית יש שני עקרונות אשר מנחים את הליך הטיפול. העיקרון הראשון הוא החצנת הבעיה. כאשר מגדירים את הבעיה באופן חיצוני ונפרד מאישיות האדם ניתן להתייחס אליו ולהגיע לדרכים בהם ניתן לפתור את הבעיה באופן יותר יעיל(וויט ואפסטון, 1999). כאשר האדם הוא אינו מחובר רגשית לבעיה אלא בוחן אותה באופן אובייקטיבי הוא יכול לקחת אחריות על הבעיה ולנסות לסלק אותה מחייו(וויט ואפסטון, 1999). העיקרון השני הוא תוצאות ייחודיות. התהליך הטיפולי של הגישה הנרטיבית עוזר לאדם לזהות מצבים שונים בהם הבעיה לא השתלטה על חייו. בכך הוא מפנים את פוטנציאל הטיפול אשר קיים בו(וויט ואפסטון, 1999).

מטרת המחקר הנוכחי הוא לתאר את הסיפור הנרטיבי של מרואיינת, נינה טוביאנסקי, ועל ידי תיאור החיים שלה לנסות לצפות את התמות העיקריות אשר קשורות לבעיות החיים שלה כפי שהם עולים מתיאור הסיפור הנרטיבי שלה. ההחצנה של הסיפור היא גישה טיפולית אשר מעודדת את האנשים להתייחס על הבעיות אשר מעיקות עליהם באופן מנותק מן הנפש שלהם. משום כך אנסה לגעת בתיאור הבעיות אשר עולות מתוך התיאור הנרטיבי של נינה ואנסה לעסוק בהם באופן אשר לא קשור אליה מבחינה רגשית. אשמור על מידה רבה של חוסר שיפוטיות בעת הריאיון כדי לעודד אותה לספר על כל הקשיים שהיא חווה במהלך החיים וחווה כיום, כדי לאתר את הבעיות ולהתחיל את התהליך שיכול להביא לפתרון.

תיאור המרואיין

המרואינת היא נינה טובינאסקי. נינה היא אישה בת 84. היא סובלת מבעיות רפואיות אשר קשורות לגרון וקשה לה לדבר. היא נולדה וגדלה בעיר הגדולה ריגה אשר נמצאת בלטביה שבמדינות הבלטיות. הא נולדה למשפחה די מבוססת כאשר אביו עובד בתור מהנדס. היא אפילו מגדירה את משפחתו בתור משפחה עשירה. היא ומשפחתה נאלצו לעזוב את העיר ריגה ואת המצב היציב לאחר הכיבוש הסובייטי של העיר. לאחר אותו הכיבוש הם נאלצו לברוח ואיבדו את מרבית רכושם. לאחר תלאות המלחמה הרבות וקשיים רבים עמם נאלצו להתמודד, כמו אובדן האבא של המשפחה. היא התחתנה בריגה כעשור לאחר סיום המלחמה ולאחר שהשלימה את הלימודים שלה. למרות שתנאי החיים לא היו טובים בריגה היא מתארת אותם בתור חיים די טובים.

לאחר תקופת חיים קצרה בריגה היא החליטה לעלות לישראל. מן המתואר בקורותיה על ישראל ניתן לראות כי מדובר באישה אשר אינה מוכנה להיכנע לחולשות ואינה מגלה סובלנות לחולשות של אנשים אחרים בחייה. היא מעריכה מאוד את ההשכלה, נטייה אשר קיימת אצלה עוד מבית אבא, ומתגאה מאוד בכך שיש להם נכדים רבים שהם משכילים. מן ההתרשמות שלי לגבי נינה ניתן לראות כי היא אישה מאוד אופטימית. לא היה צורך לדובב אותה והיא שמחה ברצון על אשר אירע לה במהלך חייה. היא לא התלוננה במהלך השיחה בנוגע לשום דבר אשר קשור למצבה הבריאותי ולחוסר היכולת שלה להביע את עצמה כפי שהיא הייתה רוצה. היא לא בקשה לסיים את הריאיון אלא הריאיון הסתיים רק לאחר שאמרתי לה שזה מספיק בשלב זה ושכדאי לה לנוח מעט.

המפגשים בנינו היו נעימים מאוד. נינה הייתה מכניסת אורחים ובקשה להאריך את הריאיון עד כמה שרק אפשר. היא לא התלוננה על דבר ולא ביקשה דבר לעצמה. למרות זאת היא גילתה נכונות לארח אותי טוב עד כמה שאפשר והציעה לי כיבוד ושתייה, עד כמה שהיה אפשר במסגרת הריאיון. נינה הרבתה לתאר את הדברים הרבים אשר קרו לה במהלך חייה אולם לאורך כל השיחה עלה הרושם כאילו היא מנסה שלא להישמע חלשה או חסרת מסוגלות להתמודד עם אשר קרה. ההרגשה שלי מתוך הראיונות הייתה כי נינה קשורה מאוד רגשית להחלטות שהיא קיבלה בחייה וכי ממד החרטה אשר מתקיים בה הינו גדול מאוד. היא לא שלמה עם דברים רבים אשר קרו לו בחייה אולם היא מנסה למצוא את הדרך למצוא את השלווה שלה ביחס אל אותם הדברים.